

jak je o ní hovořeno, jistě by se rozzlobila a možná, že by podala žalobu pro urážku na cti.

Takto pohrdala Lídou a hlavně Helenou v domnění, jak vysoko stojí nad nimi. Litovala je, hlavně Helenu, a když náhodou šla kolem sběrný její prádelny, měla chuť přejít na druhou stranu ulice. Pak se však přece zvědavě podívala dovnitř. Seděla tam stará paní s nasazeným skřípцем a něco zapisovala do tlusté knihy. Vedle ní stál mladík a ukazoval jí něco nahoře, na stránce.

Jak mohla Jarmila jediným pohledem zjistit, jak krám plný regálů s balíčky v hedvábném papíře, stál tam psací stroj a telefon.

»Malé, ale naše,« pomyslela si Jarmila posměšně. Přesto nedovedla se ubránit pocitu klidného štěstí, který dýchal z malého krámku.

»A má prý dcerku. Chudák dítě, leží asi někde v prádelně na kupě špinavého prádla.«

Jarmila cítila sice soucit s dítětem, ale to jí nebránilo, aby si zároveň nepřipadala velmi povznesenou nad své bývalé kolegyně.

»Jak se změnil,« pomyslela si, když přecházela na druhý chodník. Škoda, že si při tom nevzpomněla, jak se i ona změnila.

27.

PANENKA Z JEDNOTKOVÉHO OBCHODU.

Jarmila kráčela kolem kaváren, cukráren, kolem restauračních stolků, skrytých za oleandry v květináčích, a toužila zmírnit nějak neúprosnou délku odpoledne.

Nic jí nevábilo, nic jí nelekalo. Čekala na něco velkého, co jí život chce poskytnout třeba již za příštím rohem, čekala někoho, kdo se za ní rozběhne a zavolá ji. Obracela se nervosně po každých krocích, které šly za ní, přesvědčena, že někdo za ní utíká.

Po každé setkala se však s cizím udiveným obličejem a obyčejně přešla zahanbená na druhou stranu ulice.

Až konečně vysvobodil ji z jejího postavení proud lidí, který jí vtáhl do jednotkového obchodu.

Nebránila se. Potřebovala několik maličkostí a rozhodla se, že je koupí zde.

Mezi tím hlukem, ztracená v záplavě cizích tváří, cítila se Jarmila docela spokojena. Bylo jí jako královně, která se nepoznává prochází mezi svými poddanými a slyší všude na sebe chválu. Ne, ne, připadala si jako malé děvčátko, které se prochází na venkovské pouti u dědečka. Náhle se podivila, že skutečně byly doby, kdy se těšila na pout v horské vesničce, kdy jako malá schovávala penízky do kasičky, aby se pak mohla povozit na kolotoči. Kam se poděla ta malá holčička, kterou udivovala barevná nádhera pouti, která nechala se unést každým překvapením? Jak mohla nechat zemřít v sobě tu rozjásanou duši dítěte a nasadit si místo jí škrobenou masku dámy? Jak jen mohla z dítěte běžícího za motýlem udělat hubenou, namalovanou loutku, která poskakuje na vysokých podpatcích?

Jarmila se až zhrozila, jak musí vypadat. V její duši sílily tóny těch dávno zapomenutých dojmů a dala se do vyhrabávání svých vzpomínek, jako kdysi vyhrabávala babiččiny šepce ze zaprášené truhly na půdě. Pod tím vším, co se nesmí a co je zhola vyloučeno, ukázala se najednou dětská, neskreslená duše. Zaradovala se, jako by našla stříbrný peníz na tvrdé dlažbě. Vířila bouřlivě tuto zapomenutou melodii a hned se pod jejím vlivem zastavila před hračkařským pultem.

Železní vojáci pochodovali na něm s vytřeštěným zrakem někam do vzdálené bitvy. Malovaný kůň udivoval svojí bujarou formou a ovečka na kolečkách odpouštěla přihlouplým úsměvem těm, kteří ji stvořili. Nad tím vším visely bubny, trumpetky, dřevěné pušky a koloběžky.

Autá všech barev i velikostí stála za sebou s taxametrem ceny, která hlásala, že toto auto můžete mít za tři koruny, to druhé za pět a to třetí, s hasičským žebříkem za deset.

Jarmila zastavila se uprostřed dětí. Kam se poděla ona vkusná barevnost, která činila oné malé holčičce svět tak krásným a žádoucím? Jak se jí mohly líbit věci, které dnes shledává ubohými?

Změnil se svět nebo se to změnila ta nesmělá holčička, trávicí prázdniny u dědečka? Umřela, chudinka, skryla se někam za kolotoč s blýskavými korálky. Jarmile bylo něčeho líto, jako by šla na svůj vlastní pohřeb. Jako by to, o čem právě snila, nemohlo se nikdy vrátit zpět.

Dívala se proto na děti, aby v odlesku jejich očí spatřila samu sebe tak, jak kdysi vypadala, jak kdysi objevovala svět.

Ty zcela maličké chytaly se za okraj pultu, vystupovaly na špičky, aby alespoň jedním okem spatřily nádheru vystavenou neznámo proč, jen dospělým. Ve všech těch očích ležela žádost s prosbou, jen v šatech bylo cítit sociální rozdíly, jen v těch, neboť děti svorně se dívaly, bohatý vedle chudého, hezký vedle škaradého.

Kolem Jarmily se protlačil hošík v námořnickém obleku. V ruce tiskl koupený tank a světlomet. Dral se mezi dětmi sledován závistivými pohledy maličkých.

»Asi má svátek,« vymlouvala jedna máma v šátku své dcerušce. Upranou rukou držela při tom holčičku za rameno a neustále jí nabádala, aby se nepošpinila, aby se nepomačkala.

»Mami, kdy já budu mít svátek?« vyzvíдалa holčička v bílých punčoškách s kraječkou koukající pod šatečky.

»Brzy,« odbývala ji maminka a lákala při tom pryč.

»Pojď už dál. Koupím ti támhle raději párek.«

»Mami,« zašeptala najednou holčička s prosbou v hlasu. »Já už nikdy nebudu jíst párky, jen mně kup tuhle tu panenku.«

»Ty jsi se zbláznila. Toníkovi musím koupit čepici, tátovi kšandy, kafe do kuchyně, kde bych vzala na panenku?«

Jarmila náhle procitla. Veliká, nepochopená otázka chvěla se na víčkách dítěte. Dětské zklamání, tolik horší dospělého člověka, dojímalo Jarmilu. A Pouzarová, která snila uprostřed dětského povídání svůj promarněný sen, náhle se rozhodla.

»Slečno, dejte mně panenku. Ano, tu. Dejte mně raději dvě. Tak. Ano, každou zabalit zvlášť.«

K Jarmile se otočily dvě tmavé dětské oči, vykukující zpod zapadlého slaměného kloboučku.

»Jak jí asi připadám bohatá a šťastná,« pomyslela si, když platila panenky. Pak vstrčila jeden balíček holčičce do rukou a zmizela v proudu lidí, valícím se na okraji.

Děvčátko ztichlo, snad uvěřilo znovu v jsočnost Mikuláše, snad do smrti bude s nadšením číst o krásných paních s předobrym srdcem. V údivu zapomněla zata-

hat maminku za rukáv. Žena v šátku zírala zatím na bílou zeď. Snad tam viděla nekonečnou řadu čísel, která sčítala, škrtala a znovu sčítala a přemlouvala své svědomí, aby dovolilo koupit té žábě panenku.

»Už jsi jako stará, dobročinná šlechtice,« posmívala se sobě Jarmila.

»Ještě zvedni nějakou dívku omylem zapadlou do bahna velkoměsta a mohou se o tobě psát romány. Bláznivá ženská jsi. Proč jsi, proboha, koupila tu druhou pannu?«

Na to Jarmila neodpověděla. Nemůže přece svému kritickému hlasu namlouvat, že měla jednou slabou chvíli, že pannu schová do prádelníku a bude se na ní chodit dívat, jako matka zemřelého děcka na rozedrané střevíčky? Copak by on, necitelný, uznal, že houf dětí ponořených do obdivu hraček dovedl u Jarmily rozehrát všechny bolavé i rozladěné struny? Copak by uvěřil, že jeho majitelka, oslňující dáma společnosti, má hloupoučkou, ženskou nitro, které dříve, než on se zrodil, dovedlo snít o hvězdách, pomněnkách a slavičí písni?

Jarmila měla chuť dát panenku nejbližšímu děcku. Ale nebylo tady žádného, neboť se zatoulala daleko, až k jídelně obchodu.

Chtěla tedy rychle projít mezi stolky obsazenými stojícími lidmi, kteří otvírali ústa k pozření korunového chlebičku.

28.

ZA ČERVENOU OPONOU.

Jarmila ani nevěděla proč, ale jedna žena zde ji upoutala. Snad to byly její ruce tvrdé, upracované a přece s červenými nehty, snad to byly její oči zmámené bílým kopečkem šlehačky.

Jarmila si mimoděk představila celý život té ženy, otvírající ústa na košíček se šlehačkou. Od rána do večera v kuchyni, mezi slupkami brambor, takový mrtvý život, ztrávený mezi naleštěnými vahami, mlýnkem na kávu a petrolejovým vařičem. Viděla ji, jak vykrajuje mužovi nejlepší kousky masa, sama se pak vymlouvá, že dneska nemá nějak chuť a zatím potají dojídá tlusté kousky masa, ssaje morek z kostí a vybírá zbytky z mužova talíře. »Jedna z nás«, pojmenovala ji Jarmila a chtěla se od ní odvrátit. Přece však zůstala, neboť k neznámé přistoupil muž.

»Prosím tě, co si myslíš? Ne, ne, slečno, moje žena nesmí šlehačku. Zemle jí dejte. Třeba tady ty s tvarohem.«

Jarmila stojí jako přikovaná. Viděla ženin ulekavý pohled, pak rozloučení s bílým kopečkem a pokorný pohyb po tácku s žemlemi. Viděla i Malého, jak vyndal z tobolek korunu, otočil ji na obě strany a pak podal prodavačce. Jarmila stoupla si za řadu nepromokavých pláštů a dívala se na manžely. Dívala se na ně, přitahována něčím zrudným, jako nás přitahuje otevřená rána nebo pošlapaná květina. Mučila se tím pohledem, ale jsou okamžiky, kdy cítíme štěstí v mukách, kdy se kočíme pádem svých snů.

»Šlehačku, šlehačku,« mluvil dále Malý. »Copak nevíš, že chci, abys byla štíhlá? A ona šlehačku. Ještě že jsem přišel včas.«

A zatím co jeho žena jedla žemle, které jí vysušovaly hrdlo, vyndal papírek a tužku.

»Tak pozor. Talíře — koupili. Šňůru na prádlo — koupili. Cedník — nebyl. Pásek z červené kůže — nejspíš možná drahý.« Při každém slově škrtal pak ze sloupce napsaných věcí.

Jarmila cítila, že se dá co nejdříve do pláče. Kdyby tak mohla koupit ten pásek a vsunout jej paní Malé jako tu pannu cizí holčičce.

»Říkal jsem ti, abys přišla ve vysokých podpatcích s nalíčenými rty. A ty, huso jedna, přizeneš se v gumáky a polobotkách.«

Jarmila slyšela, jak paní Malá namítá něco o utančováných nohou od gruntování a o tom, že to dnes vyřadilo na dešť.

»Dneska a dešť. S tebou je to, zkrátka, k nevydržení. Při tom shledával balíčky položené u nohou.«

»Ty nemáš hlad?« ozvala se paní Malá.

»Ne. Nesvačil jsem sice, ale vím, že svačiny přidávají nejvíce na váze.«

»Tu máš,« přistrčila k němu nakousnutou žemli.

»Nechci,« bručel umíněně.

»Já už ale nemohu.«

»Aha, žemle, to ne. Šlehačka, ta by ti jela jinak, co?«

Paní Malá popotáhla nosem a Malý spolkl žemli, aby ji tady nenechal, když za ní dal korunu.

Pak se zvedli a šli pryč.

Paní Malá se dvakrát vrátila pro zapomenutou kábelku a pak pro papírový ubrousek. Usmívala se přitom, jako by svět odprošovala za to, že je tak hloupá.

»Trdlo jedno,« říkal jí Malý, když šli kolem řady nepromokavých pláštů.

»To nemůžeš jít trochu lehčeji?«

Paní Malá rozkolébala se jako kachna u rybníka. Malý naklonil se kupředu a dloubl ji balíčkem mezi lopatky.

Víc Jarmila neviděla, ani neslyšela. Ruce jí sklouzly podél těla, takže i panenku upustila.

Červená opona se zlatým třepením se před ní náhle rozhrnula a Jarmila viděla jen špinavé, rozházené jeviště. Bílá zeď se před ní zřítla a Jarmila neviděla nic z toho, o čem myslela, že je skryto za touto bělostnou stěnou. Otevřenými vraty vešla Jarmila do jiného světa. Jen překročila práh, nahlédla do té neutěšené, zohřívající zahrady a honem se vrátila zpět. Stála tedy opět ve svém světě, ale věděla, že do smrti nezapomene na ten děsivý pohled.

»Jak asi vypadá to jejich lyžaření?« tázala se skoro nahlas.

»Co šlapeš jako slon? Předkloň se, ty nemotoro. Do hotelu, to bys chtěla a tady, v noclehárně se ti to nelíbí, vid'?'« zněla odpověď za nepromokavými plášti.

A ta vyjíždka na kanoi.

»Tak zaber, pádluj, copak se budu dřít za tebe? Proč nemáš takové plavky jen s kalhotkami a živůtkem? Člověk ji zaveze mezi takovou nádheru a ona mlčí jako řezaná.«

Jarmila měla chuť běžet za paní Malou, promluvit do jejího svědomí, aby se ozvala.

Dobře udělala, že zůstala stát. Neboť když jí totéž řekly sousedky, usmála se jen a odpovídala:

»Když on ten můj obr je tak silný, tak mužský.«

ŽIVOT JE DIVNÝ.

Jarmila stála dosud za nepromokavými plášti.
 »To všechno k vůli mně, to všechno pro to, aby se podobala co nejvíce mně. Jak je to všechno k smíchu. Před chvílí jsem poznala, jak slepý a hluchý život vedu a teď jsem svědkem toho, jak jiný nutí svoji ženu k témuž životu. Tu hospodyňku, maminku, tu domácí popelku nepředělá nikdy na mondénní dámu, když ji nechá umývat nádobí, když ji nedá tisíce na oblékání.«

Jarmila vykročila s trpkým úsměvem.
 »Milostivá, ztratila jste balíček,« volala za ní prodavačka.

Jarmila děkovala s nepřítomným pohledem a měla chuť tvrdit, že to není její balíček.

Nepřišla hned na tu výmluvu a proto kráčela zase po ulici s nenáviděnou panenkou pod paží.

Byla zoufalá. Teď se její stav mohl docela směle označit za nešťastný. Ne že by se v Malém zmýlila. Nikdy ho nemilovala, nikdy nevěřila, že by byl něco více, než ostatní. Ale netušila, že by byl tak nízko pod ostatními. Neměla soucit ani s paní Malou, nenáviděla ji za její slabost a chtěla by v ní vznítit požár nenávisť, aby v něm uhořeli oba.

Malý... skončená epizoda. Co přijde po něm?

Prázdné, hluché prázdno.

Ticho, vyplněné tlacháním o módě, o knihách, kterým nikdy neporozuměla, o divadle, kam chodila jen ukazovat své nové šaty.

Takový nekonečný život, vlekoucí se jako minuty v čekárně zubního lékaře. Pravda, Malý nemusí být posledním v jejím životě, ale Jarmila neměla již chuť začínat znovu, prožívat opět ty prázdne věty při seznamování.

Zbývá jí domov. Místo, kde je více hostem, než paní, kde sedí sama anebo očekává manžela. Přijde, také je tam více hostem, než pánem, s tváří lesklou štěstím, jako jedlík, který vstal od stolu. Přijde naplněný klidem a spokojeností, lakomý věnovat kousek své duševní pohody Jarmile. Přijde netečný k její duši, ledabylý a přece tak vzorně pozorný, milý.

»Máš prý nového ctitele,« řekne jako nedávno o Malém.

»Ano,« přizná se poctivě.

»Hm,« zabručí. »Tedy jen s mírou a s vkusem. Uznáš, že mám právo na dekorum, což?«

A Jarmila bude zase tak zničená jako tehdy, zničená jeho klidem, z kterého čiší ztráta lásky, který nemluví o žárlivosti a pocitu křivdy.

Jarmila zrovna hmatá život, který leží před ní.

Vysoká, hubená ustrne náhle na jedné módě a bude chodit jako živoucí strašidlo zahradní čtvrti. To bude ovšem konec mezi ní a Rudolfem. Jest-li do té doby nebude konec i se samotným Rudolfem. To bude pak konec všemu, celému jejímu životu, který tak krásně začal, tak slibně se vyvíjel, až pak jako přetržená struna, zničen byl výpovědí.

Jarmila není z těch smyslných, aby se utopila v lásce. Není ani z těch náruživých, které se opíjí alkoholem, nikotinem, nebo kokainem.

Není ani z těch pohodlných, které s hrcem kafička jsou docela spokojené s životem. Jarmila je člověk, který jednou začal, stojí za svojí prací a padá s ní zároveň. A Jarmila je dnes jedním z těch unavených lidí, kteří touží po spánku.

Zase se vydala na bezúčelnou pout mezi obchody, kavárnami a řadou taxíků. Jde kam ji nohy nesou, kam se nepřítomnému mozku zachce.

Jde, až přijde do malého parčíku s několika lavičkami, s křovím, které nahrazuje boží přírodu.

Znavená usedá na lavičku.

Je jí trochu lépe, cítí, že až se zvedne, bude moci jít do kavárny, aby vyslechla o tom, co je posledním výkřikem módy, aby se dozvěděla, který čalouník potahoval paní radové křesla, aby poslechla chválu paní předsedové na cukráře, který ji k poslednímu čaji udělal rohlíčky s hrozkami.

Jarmila tedy sedí a sbírá odvalu k prázdnému životu.

Kolem ní jezdí maminky a povídají si ztišenými hlasy. Podivné, že všechny maminky mluví o poznání tišeji, než ostatní ženy. Nedisťte se. Děti mají tak lehký spánek, že hlasité slovo je dovede vzbudit.

Před Jarmilou zastaví se jeden takový vozík a zároveň se ozve:

»Jarmilo.«

Jarmila zvedla oči.

Růžová, rozesmátá stojí před ní Helena.

»Kde jsi se tu vzala, jak se ti daří?« ptá se vesele.

»Děkuji, dobře,« zvedá oči Jarmila a nedá se překvapit.

»Já mám teď prádelnu...«

»Vím, vím, asi k tobě budu také dávat,« přeruší ji Jarmila.

Helena poznává tu starou Pouzarovou, která neprirostla k srdci ani žákyním, ani sboru.

»Přijde sem Lída. Scházíme se zde. Ta má dvě děti, hrajeme si zde. Jest-li jí chceš vidět?...«

»Ne, ne, děkuji. Musím ostatně spěchat. Do kavárny jdu, bude tam dnes tak veselo.«

Jarmila vstává, upravuje si vlasy pod kloboukem, usmívá se svým úsměvem.

»Ani na moji holčičku se nepodíváš?« trochu zklamaně říká Helena.

»Ano, ano. Roztomilá, máš z ní radost, vid'. Jak je stará, rok?«

Helena se rozesměje, ale pak zvažní jako když utne. Nejvíce urazíte maminku, když projevíte úplný nezájem o její, jistě nejkrásnější děťátko na světě.

»Tuším, že už jsme rok pryč ze školy,« řekne upjatě po Jarmile.

»Nezlob se, drahoušku,« mazlí se Jarmila. Při tom vstává a balíček s panenkou jí padá s klína.

»Kdyby ses neurazila, tady mám panenku, ta holčička, které jsem ji koupila, ta ji již nepotřebuje.«

»Umřela?« ptá se zaleknutá Helena.

»Ach ne. Vyrostla, dostala rozum, smířila se se vším, zkrátka, je jí dobře.«

»To je divné,« podiví se Helena.

»Celý život je divný,« odpoví jí Jarmila.

Pak vstane a na svých vysokých podpatcích kráčí do kavárny.

Neboť v její světové soustavě život začíná v 5 hodin odpoledne.

Five o'clock tea.

Nevíte si rady?

Obraťte se s dotazem na naši redakci.